

KOCAELİ SANAYİ ODASI
KOCAELI CHAMBER OF INDUSTRY

Tasarım Aşamasında Proses Güvenliği ve Yatırımlarının Yönetilmesi

Derya Çalışkan¹, Ümit Poyraz¹, Mehmet Dilaver²

1 Roketsan Roket Sanayi A.Ş.

2 ProSCon Mühendislik San. ve Tic. A.Ş

14-15 MAYIS 2018

- **Roketsan**
- **Roketsan 'da Proses Güvenliği**
- **Roketsan 'da Güvenli Arazi Planlaması ve Yer Seçimi**
- **Proje Akışı ve Faz Diyagramı**
- **Proses Güvenliği –Regülasyon ve Uyum**
- **ARGE'den Konsept Tasarıma Geçiş Fazı**
  - **BFD-PFD-P&ID**
- **Konsept Tasarımdan Detay Mühendisliğe Geçiş Fazı**
  - **Proses Tehlike Analizi –LOPA-SIL**
  - **Fonksiyonel Güvenlik**
  - **ATEX**
  - **Etki Alanı Modellemesi**
- **İnşaat ve Devreye Alma Fazı**
- **Tasarım Aşamalarında Proses Güvenliği Genel Akışı Şeması**
- **Bakım ve Varlık Yönetimi**
- **PSSR**
- **Roketsan Yönetim Sistemi ve Proses Güvenliği Yönetim Sistemi Entegrasyonu**
- **Proje Ekiplerinin Eğitimleri – Farkındalık ve Bilinç**

Tanıtım Filmi

5201 Harp Araç ve Gereçleri ile Silah , Mühimmat ve Patlayıcı Madde Üreten Sanayi Kuruluşlarının Denetimi Hk.Kn.

5202 Savunma Sanayii Güvenliği Kanunu

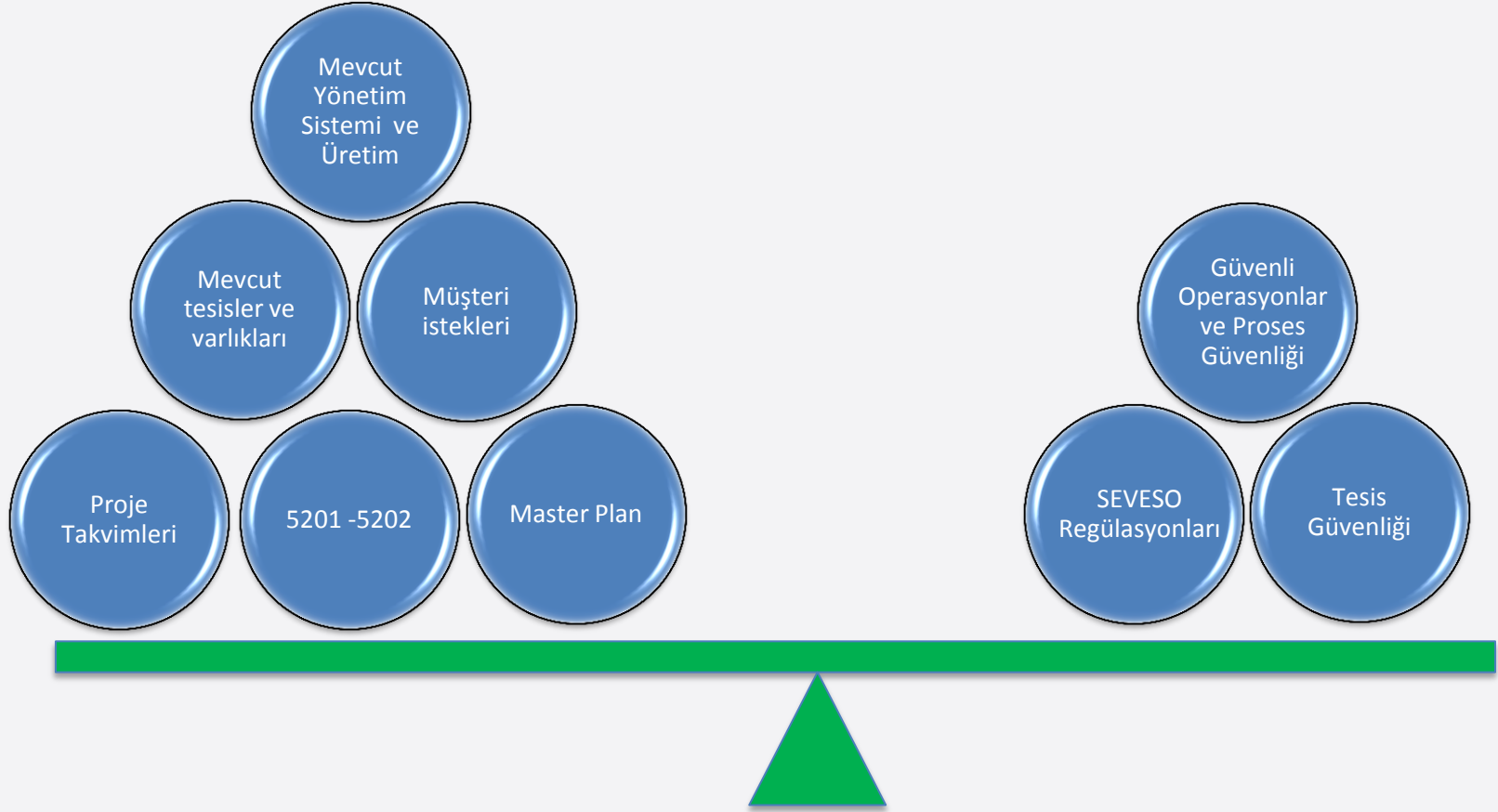
Yurt güvenliği için gerekli maddeler üretilen işyeri

- ✓ Her çap ve menzildeki **Roket, Füze ve Torpidolar** ile bunlara ait alt parça ve bileşenleri
- ✓ Her çap ve menzildeki **Roket, Füze ve Torpidolara ait fırlatma sistemleri**
- ✓ Her çap ve menzildeki **Güdümlü Tanksavar Sistemleri** ile bunlara ait parça ve alt bileşenleri
- ✓ **Amonyum perklorat ve Roket yakıtları**
- ✓ **Oksit ve Oksit dışı balistik seramik**
- ✓ **Reaktif ve Kompozit Zırh**
- ✓ **Mühimmat Ömür Belirleme / Mühimmat Ayırma ve Ayıklama Tesis ve Altyapısının Oluşturulması**

Tesiser	Açık Alan	Kapalı Alan	Binalar
Elmadağ	1.608.000 m ²	64.000 m ²	118
Lalahan	4.070.000 m ²	44.000 m ²	33
Bilkent Teknopark Merkezi	-	1.400 m ²	1
İstanbul Teknopark Merkezi	-	700 m ²	1
Toplam	5.678.000 m²	109.642 m²	153

ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001, AQAP 2110 belgesi

Roketsan'da Proses Güvenliği

Pilot Ölçeđi Roketsan'da bulunan bir tasarım projesi ile başladık.

Roketsan'da Güvenli Arazi Planlaması ve Yer Seçimi

KANUN

Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanun
18/12/1981 tarih ve 2565 SAYILI

YÖNETMELİK

Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Yönetmeliği
30.04.1983 tarih ve 18033 SAYILI

BAKANLAR KURULU KARARI

ROKETSAN A.Ş YERLEŞKESİ ÖZEL GÜVENLİK BÖLGESİ OLARAK İLAN EDİLDİ

- ✓ API/ NPRA SVA
- ✓ DOD, EIGA, ANSI ...
- ✓ Master Plan
- ✓ Etki Alanı Modellemesi
- ✓ Risk Değerlendirme

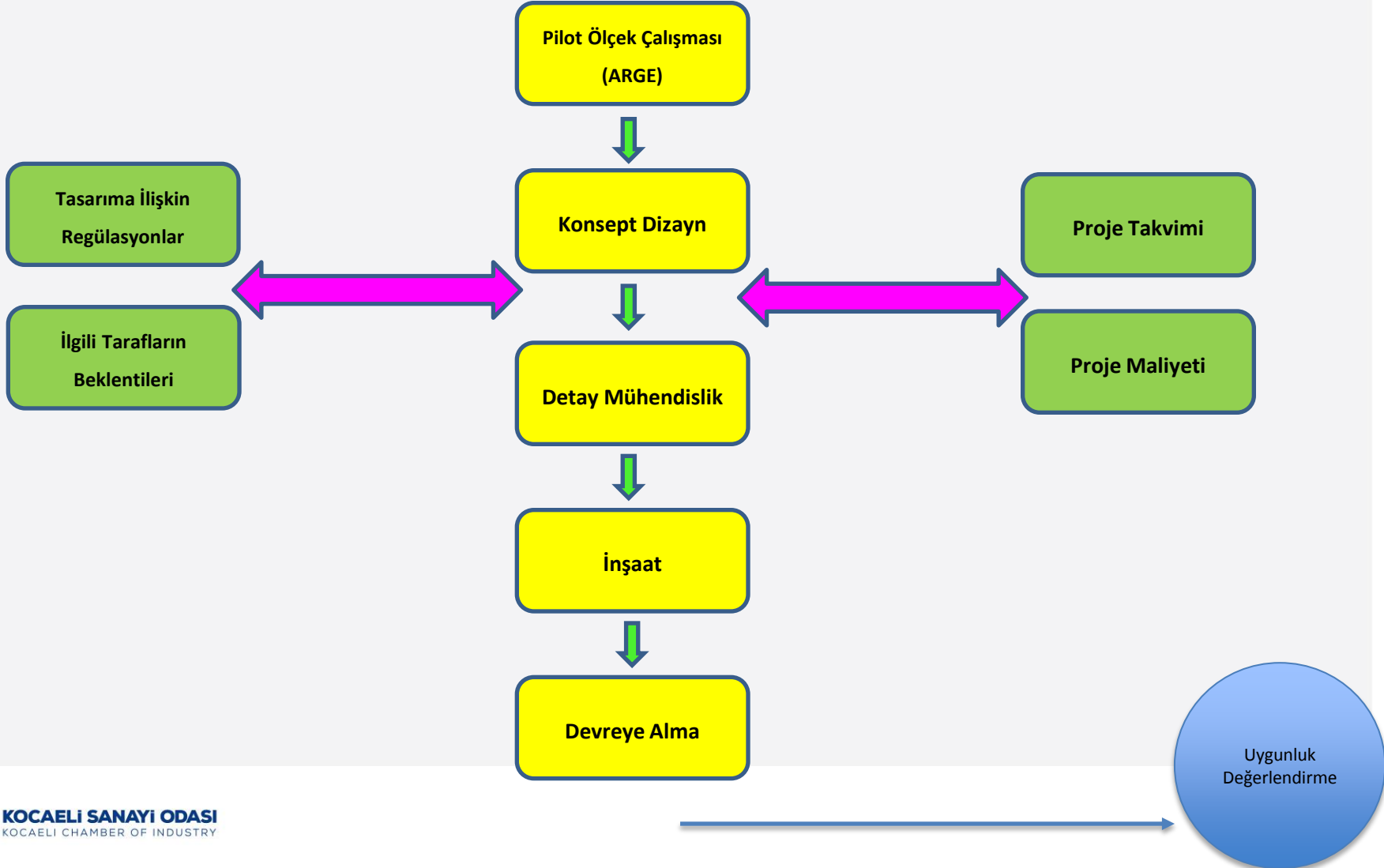
Savunma Sanayi Güvenliği Yönergesi

Tesis Güvenlik Belgesi
NATO ve Milli

★ Yapı İşleri Prosedürü

★ SVA Prosedürü

Proses Güvenliği Yönetim Süreci

Proses Güvenliği –Regülasyon ve Uyum

- ✓ Projeye spesifik
- ✓ Güncel
- ✓ Erişilebilir
- ✓ Uyum Yöntemi

TASLAF DİĞİ

Dok. No : QN-RS-PR-G-009
Revizyon : 1
Tarih : 15.08.2018
Proje/Bölüm : ÜD
İlgili Paket : ÜD
Revizyon No : ÜD

UYGUNLUK YÜKÜMLÜLÜKLERİ VE UYGUNLUĞUN DEĞERLENDİRİLMESİ PROSEDURU

Bu doküman ROKETSAN Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin faaliyetleri kapsamında hazırlanmış olup, ROKETSAN A.Ş.'nin tüm emsalleri için geçerlidir. ROKETSAN A.Ş.'nin faaliyetleri kapsamında hazırlanmış olup, ROKETSAN A.Ş.'nin tüm emsalleri için geçerlidir. Bu doküman ROKETSAN Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin faaliyetleri kapsamında hazırlanmış olup, ROKETSAN A.Ş.'nin tüm emsalleri için geçerlidir.

roketstan
ROKETSAN Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Karamürşit Mah. Şişli Yüzüncü Adalet Kültür Sok. No:21
Etiler/Beşiktaş /T.C.SİTİ
Tel : 0 (312) 860 55 00 (7 Hattı)
Faks : 0 (312) 863 42 00

TASLAF DİĞİ

Proses_Uyum_Roketsan_2018_01

UYGUNLUK YÜKÜMLÜLÜKLERİ LİSTESİ

Güncelleme Tarihi: ...

ROKETSAN İLGİLİ FONKSİYONU KURUMSAL HİZMETLER DİREKTÖRLÜĞÜ VE GENEL SEKRETERLİK

Bu liste, uygunluk yükümlülükleri ve ilgili tarafları kapsar. Form ki aynı excel sayfasından olmaktadır. Periyodik gözden geçirme, günlük olarak yapılmalıdır.

No	İlgili Taraf	Tür	No	Uygunluk Yükümlülüğünün Kaynağı (Örneğin : Kanun, Yönetmelik vb adı)	İlk yayım tarihi	Rev Na	Son yayım tarihi	GK	İÇG	Hekim	BOY	Yim	İdari İşle
166	Türk Standartları Enstitüsü	Standart	TS EN 12259-1+A1/A2	Sabit Yangın Söndürme Sistemleri-Sprinkler ve Su Puskürtme Sistemleri İçin Elemanlar – Bölüm 1 : SPRINKLERLER				*			*	*	
167	Türk Standartları Enstitüsü	Standart	TS EN ISO 13943	Yangın Güvenliği - Terimler ve tanımlar				*			*	*	
168	Türk Standartları Enstitüsü	Standart	TS EN 54 - 2 - 4	Yangın Algılama ve Yangın Alarm Sistemleri Kontrol ve Gözetme Terimleri				*			*	*	
169	Türk Standartları Enstitüsü	Standart	TS 11827	Yangın Söndürme Gazlarına Bakım ve Dokum Hizmeti Veren Yerler İçin Kurallar Standardı İle İlgili Tebliğ				*					
170	ISO	Standart	ISO 19628-1:2014	Diagrams for the chemical and petrochemical industry									
171	IEC	Standart	IEC 61882:2016	Hazard and operability studies (HAZOP studies) Application guide									
172	IEC	Standart	IEC EN 61508-2010	Functional safety of electrical/electronic/programmable electronic safety-related systems.									
173	IEC	Standart	IEC EN 61511-2017	Functional safety - Safety instrumented systems for the process industry sector									
174	Türk Standartları Enstitüsü	Standart	TS EN 61205-2008 (EN 61205:2007)	Fault Tree Analysis (FTA)									
175	Türk Standartları Enstitüsü	Standart	TS EN 60812-2006 (IEC 60812:2006)	Analysis Techniques for System Reliability - Procedure for Failure Mode Effects Analysis (PMEA)									
176	Türk Standartları Enstitüsü	Standart	TS EN 60079-10-1:2009 (EN 60079-10-1:2009)	Palfıyıcı Ortamlar –Tehlikeli Bölgelerin Sınıflandırılması-Palfıyıcı Gaz Atmosferler									

✓ TASARIM SÜRECİNİ GÖZDEN GEÇİRİLMESİ

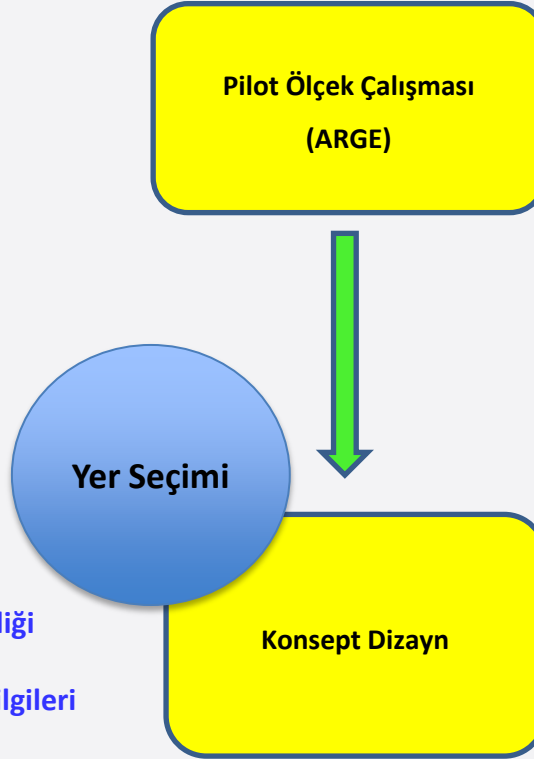

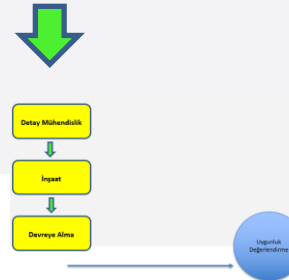
ARGE'den Konsept Tasarıma Geçiş Fazı

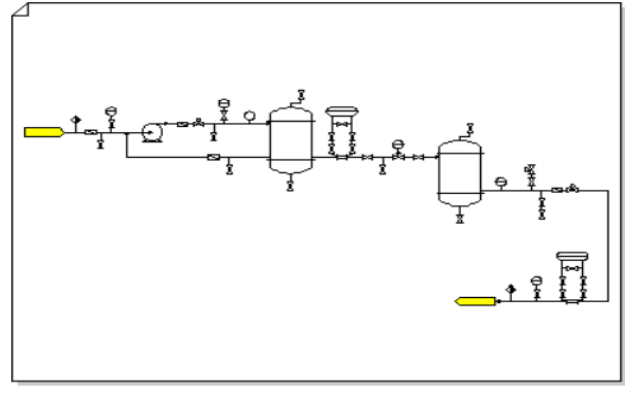
Regülasyonlar

- ✓ Temel Proses Mühendisliği
- ✓ Malzeme Karakteri ve Bilgileri
- ✓ Enstrüman Üreticisinin Sağladığı Bilgiler

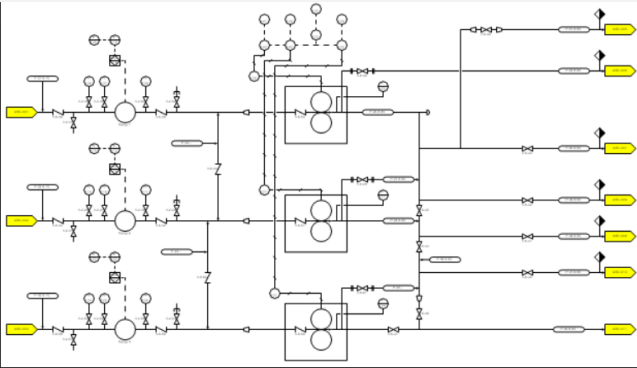

- ✓ ARGE Sonuç Raporları
- ✓ Ölçek Büyütme ve Seri Üretim Fizibilitesi
- ✓ Blok Akış Diyagramı (BFD)
- ✓ Proses Akış Diyagramı (PFD)
- ✓ Borulama ve Enstrüman Diyagramı (P&ID)

Pilot Ölçek Çalışma Sonuçları

- ✓ Diyagramlarda Standardizasyon
- ✓ Altyüklenici şartnameleri
- ✓ Diyagram okuma eğitimleri
- ✓ BFD- PFD- P&ID prosedürü
- ✓ P&ID üzerinden envanter logu oluşturma

Konsept Tasarımdan Detay Mühendisliğe Geçiş Fazı

Regülasyonlar

- ✓ Proses Tehlike Analizleri
- ✓ LOPA , BOW Tie ...
- ✓ Fonksiyonel Güvenlik (SIF, SIL, SIS)
- ✓ DOW F&EI, DOW CEI
- ✓ ATEX
- ✓ Modelleme Sonuçları

Pilot Ölçek
Çalışması (ARGE)

Konsept Dizayn

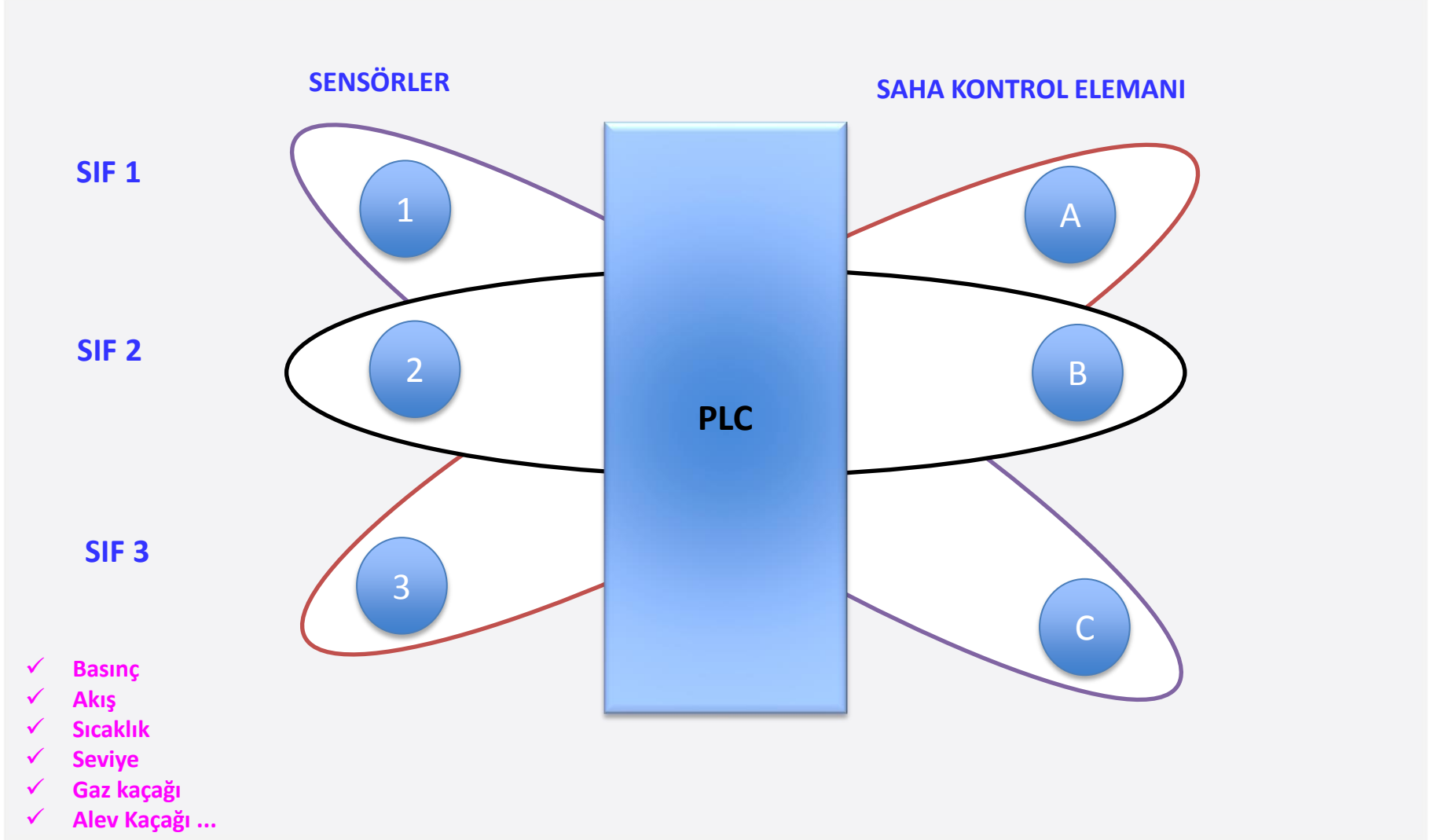

Detay Mühendislik

- ✓ Tehlike ve Risk Değ Dok
- ✓ Güvenlik Katmanları Analizi Dok.
- ✓ Zone Haritası ve ATEX Ekipmanlar
- ✓ Senaryolar ve Modelleme Sonuçları
- ✓ Proses Teknoloji Bilgileri (PTI)
- ✓ Proses Güvenlik Bilgileri (PSI)
- ✓ Nihai P&ID
- ✓ Test Verifikasyon Muayene Planı
- ✓ Yangın Algılama &Uyarı Proje Gereksinimleri
- ✓ Yangın Söndürme Proje Gereksinimleri
- ✓ Alarm Yönetimi
- ✓ Otomasyon Yönetimi

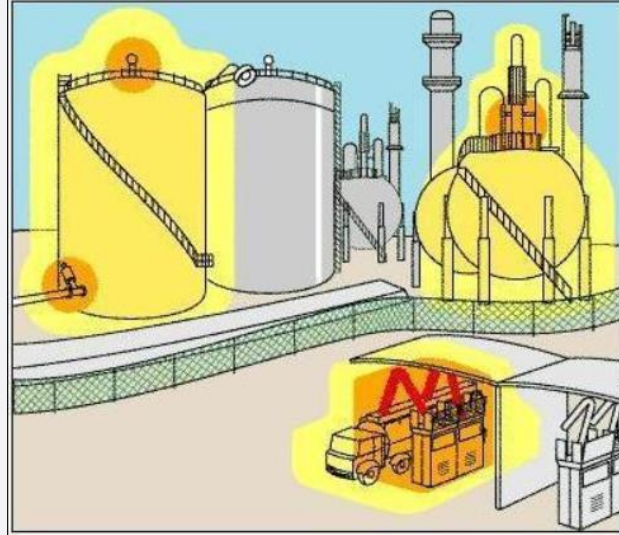

Proseste kullanılan kimyasalların
incelenmesi

- ✓ Flash Point
- ✓ Proses sıcaklık / basınç logu

- ✓ Boşalma Kaynaklarının tespiti

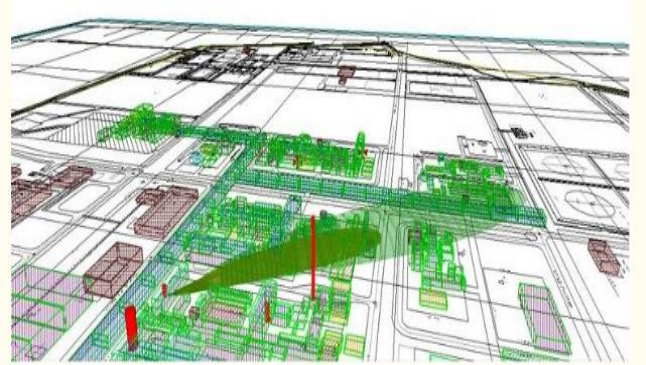
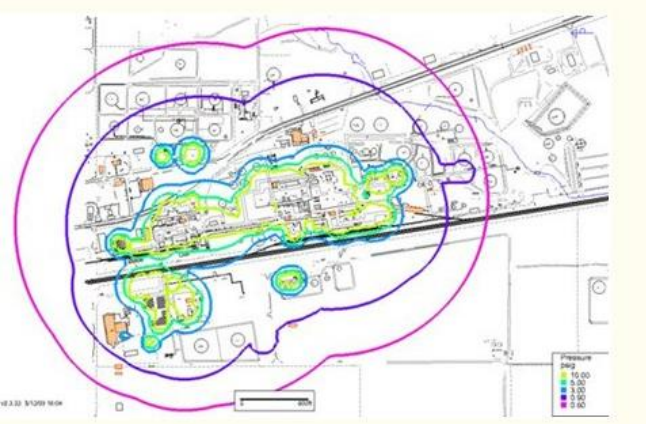
- ✓ IEC 60079-10-1
- ✓ IEC 60079-10-2
- ✓ PKD / 3 boyutlu modelleme

ATEX Ekipmanları Seçimi ve Değerlendirme

IEC 60079-14

ATEX
ekipmanlar
Uyg. Deg

- ✓ Farklı modelleme yazılımları
- ✓ Modelleme Karşılaştırma
- ✓ Miktar – mesafe hesaplaması
- ✓ Proses bilgilerin modelleme için envanteri
- ✓ Değişim Yönetimi
- ✓ Bina Yapım Yerleşim Onayı
- ✓ Acil Durum Anında Modelleme

TASNİF DIŞI

Dok. No	: DOC-00015670
Rev.	: 0
Tarih	: 27.11.2017
Proje/Bölüm	: KİDİGS
İş Paket	: U/D
SDVİL No	: U/D

**ETKİ ALANI MODELLEMESİ
PROSEDÜRÜ**

Bu doküman ROKETSAN Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş. tarafından oluşturulmuş bir doküman olup, ROKETSAN A.Ş. nin bir ürün, hizmet, süreç, teknoloji veya başka bir amaçla kullanılması için gerekli olan bilgileri içermektedir. Bu dokümanın içeriği, ROKETSAN A.Ş. nin ticari sırları, patent hakları, telif hakları ve diğer hakları korumak için tasarlanmıştır. Bu dokümanın içeriği, ROKETSAN A.Ş. nin izni olmadan başka bir amaçla kullanılmamalıdır. Bu dokümanın içeriği, ROKETSAN A.Ş. nin izni olmadan başka bir amaçla kullanılmamalıdır. Bu dokümanın içeriği, ROKETSAN A.Ş. nin izni olmadan başka bir amaçla kullanılmamalıdır.

The content of this document is owned by ROKETSAN Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş. It is prohibited to copy, publish, clarify, the contents or use them from the internet, prepare articles, press releases or other media. In case the document is electronically copied or printed, these electronic practices it shall be deemed as an UNACCEPTABLE COPY. The copied version shall be checked before the document is used for its purpose.

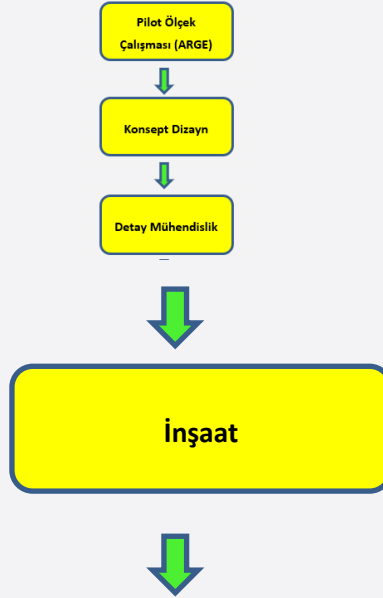
roket-san
ROKETSAN Roket Sanayi ve Ticaret A.Ş.

Kemalpaşa Mah. Şenit Yüzdübaşı Adem Kulu Sok. No:21
Etiler/Şişli / Beşiktaş / İSTANBUL / TÜRKİYE
Tel : 0 (312) 860 55 00 (7 HATLI)
Faks : 0 (312) 863 42 00

TASNİF DIŞI

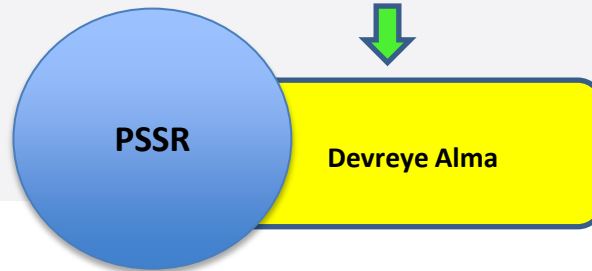
Regülasyonlar

- ✓ İnşaat Şartnameleri
- ✓ Ekipman Şartnameleri
- ✓ Yangın Güvenliği Şartnameleri
- ✓ Alarm ve Otomasyon Şartnameleri

- ✓ Fiziki Gerçekleşme
- ✓ Geçici Kabul
- ✓ Kesin Kabul

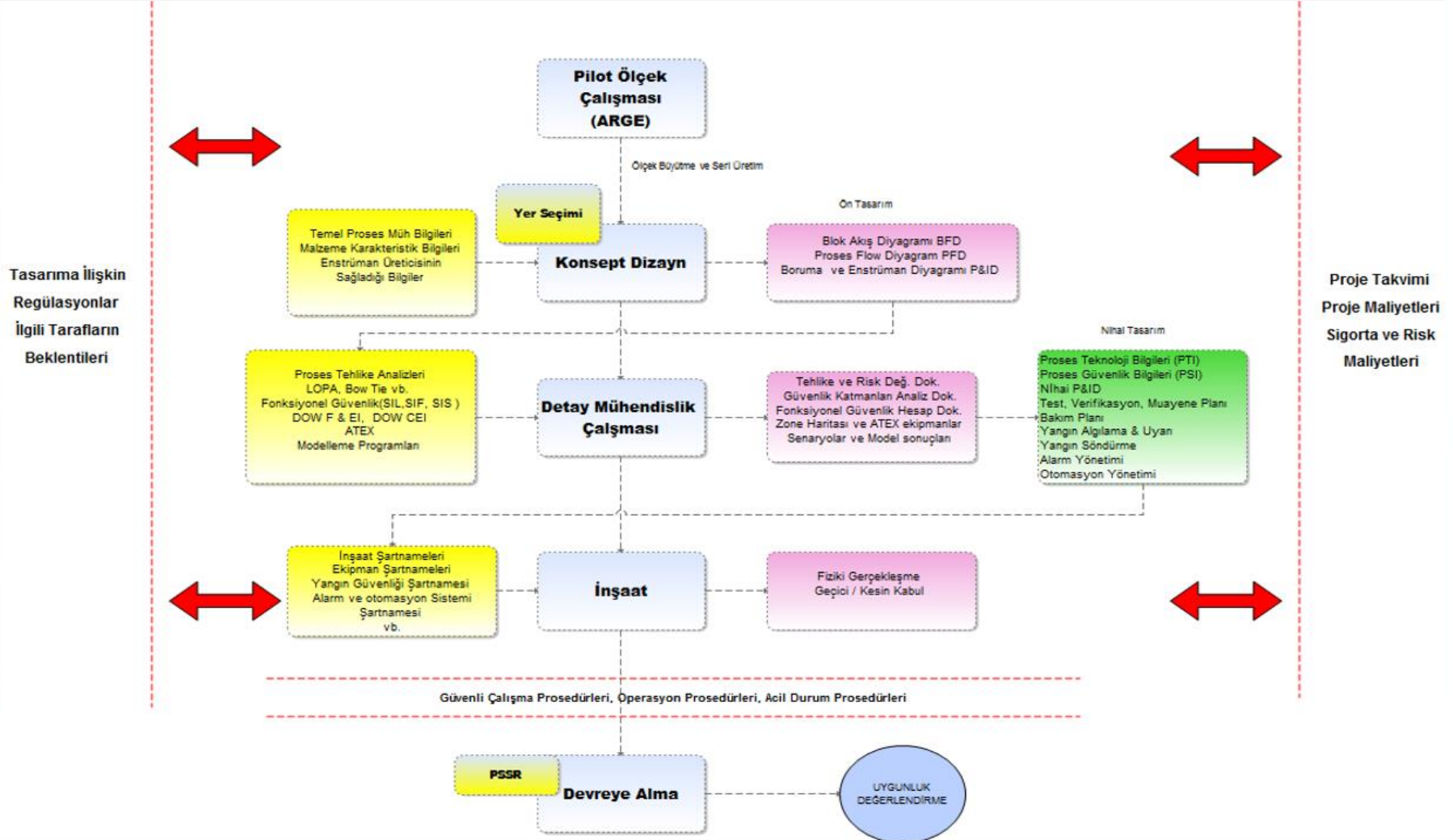
✓ GÜVENLİ ÇALIŞMA PROSEDÜRLERİ, OPERASYON PROSEDÜRLERİ , ACİL DURUM PROSEDÜRLERİ

Uygunluk Değerlendirme

Tasarım Aşamalarında Proses Güvenliği Genel Akışı Şeması

Muayene, test, koruyucu bakım ve kalite güvencesi ile proses ekipmanının bütünlüğünü ve güvenli çalışmasını sağladık.

Kritik Ekipman Analizi

Varlık Yönetim Modülü

Varlık Yaşam Döngüsü

Ekipman ve diğer varlıkların;

- ✓ Tasarımı
- ✓ Üretimi
- ✓ Kurulması
- ✓ Devreye alınması
- ✓ Bakımı
- ✓ Periyodik Kontrol ve Testleri
- ✓ Sigorta
- ✓ Kritik Bileşen Analizi

PSSR (Devreye Alma Öncesinde Güvenlik Gözden Geçirmesi)

PROSES

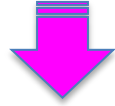
EKİPMAN

İNSAN

ÇEVRE

TESİS

PSSR Ekibi

PSSR Prosedürü

- Genel Güvenlik
- İş Güvenliği
- Proses Güvenliği
  - Proses Teknoloji Bilgileri
- Değişim Yönetimi
- Proses Tehlike Analizleri
- Kalite Yönetimi
- Mekanik Bütünlük
- Operasyon Prosedürleri ve Güvenli Çalışma Prosedürleri
- Eğitim ve Farkındalık
- Altyüklenici Yönetimi
- Interlok ve Alarmlar
- Çevre
- Acil Durum Yönetimi
- Saha Verifikasyonu

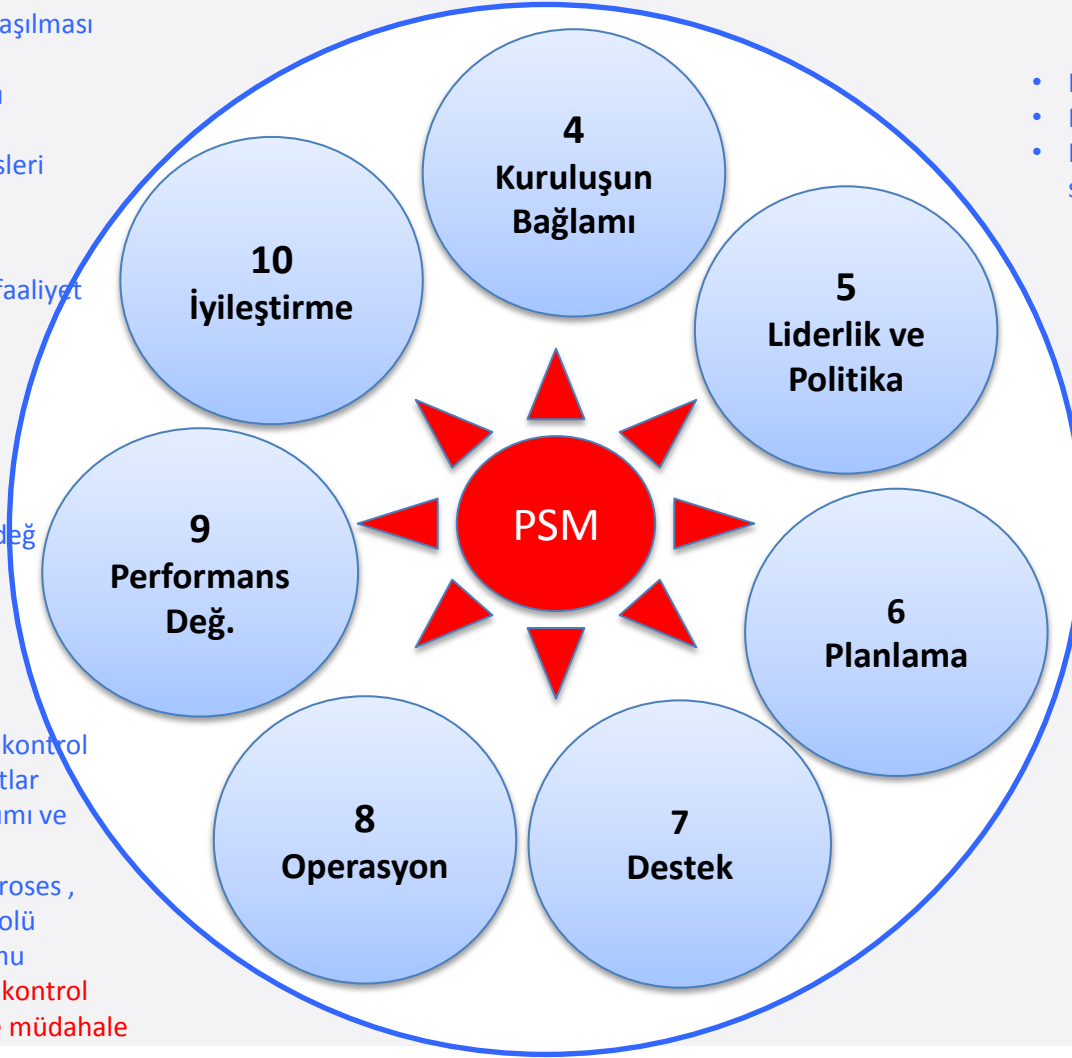
Roketsan Yönetim Sistemi ve Proses Güvenliği Yönetim Sistemi Entegrasyonu

- Kuruluş ve bağlamının anlaşılması
- İlgili tarafların ihtiyaç ve beklentilerinin anlaşılması
- Kapsamının belirlenmesi
- Yönetim Sistemi ve Prosesleri

- Uygunsuzluk ve düzeltici faaliyet
- Sürekli iyileştirme

- İzleme, ölçme, analiz ve değ
- **Uygunluk Değerlendirme**
- İç tetkik
- YGG

- Operasyonel planlama ve kontrol
- Ürün ve hizmetler için şartlar
- Ürün ve hizmetlerin tasarımı ve geliştirilmesi
- Dışarıdan tedarik edilen proses , ürün ve hizmetlerin kontrolü
- Üretim ve hizmetin sunumu
- **Operasyonel planlama ve kontrol**
- **Acil duruma hazır olma ve müdahale**

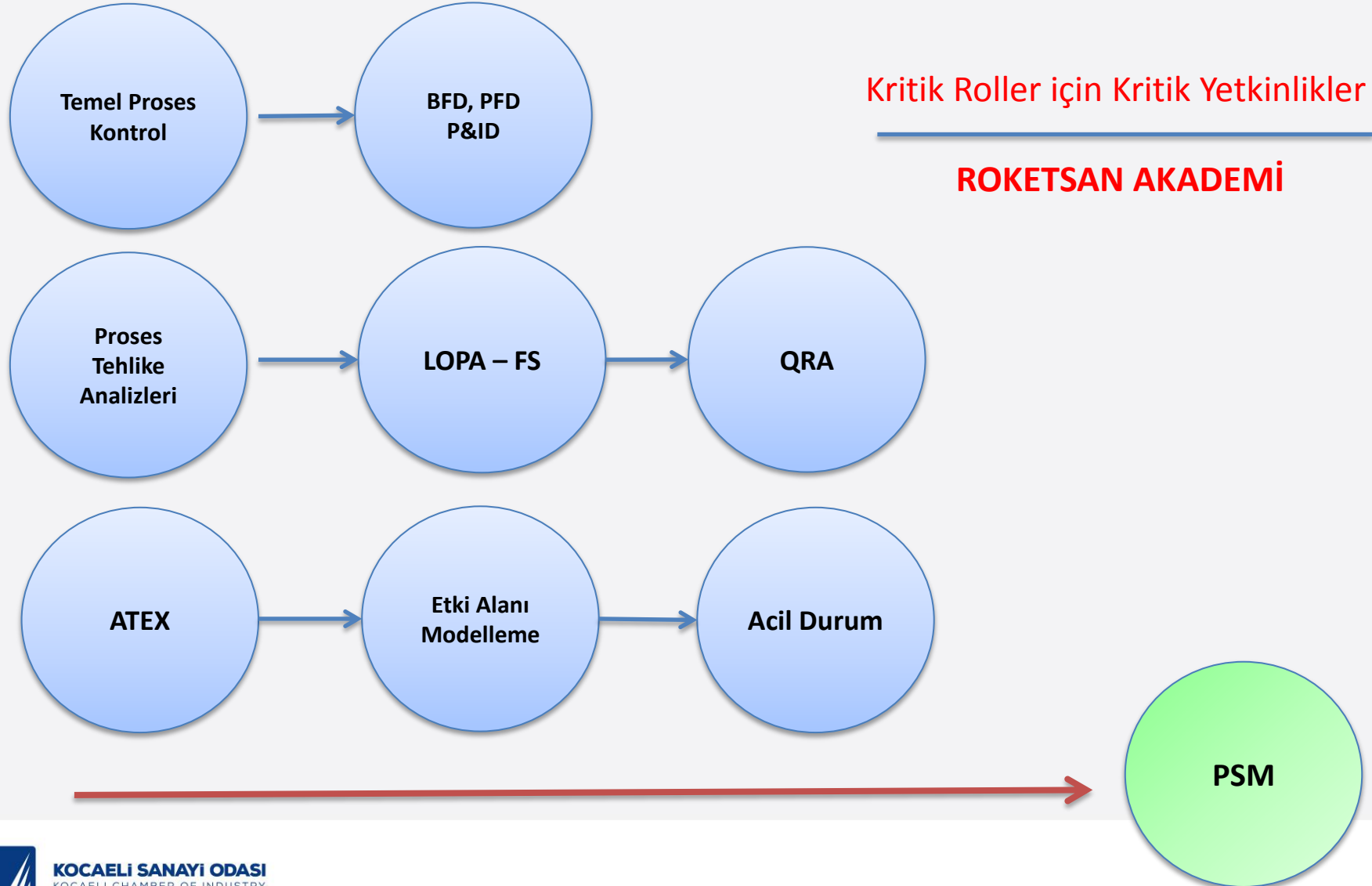

- Liderlik ve taahhüt
- Politika
- Kurumsal görev, yetki ve sorumluluklar

- Risk ve Fırsatları Belirleme
- Amaçlar
- **Uygunluk Yükümlülükleri**
- Değişikliklerin planlanması

- Kaynaklar
- Yeterlilik
- Farkındalık
- İletişim
- Dokümanite edilmiş bilgi

Proje Ekiplerinin Eğitimleri – Farkındalık ve Bilinç

KOCAELİ SANAYİ ODASI

PROSES
EMNİYETİ SEMPOZYUMU

KOCAELİ SANAYİ ODASI

K O C A E L İ C H A M B E R O F I N D U S T R Y